

СЕКЦІЯ №12 МОРСЬКЕ ТРАНСПОРТНЕ ПРАВО

УДК 347.79:346.7

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТИТУТУ БІЗНЕС-ОМБУДСМЕНА В УКРАЇНІ В СФЕРІ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Дубинський О.Ю., Сікорський О.П.,

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв;

Протягом останніх років в Україні не вщухають спроби рейдерського захоплення підприємств, не обійшла ця хвиля і морегосподарську сферу. Загострюється необхідність вжиття заходів з боку держави для боротьби з цим явищем, яке негативно впливає на довіру до нашої країни з боку інвесторів. Заважає діяльності підприємств і корупція. Одним із напрямків захисту бізнесу у сфері морського транспорту може стати діяльність бізнес-омбудсмена.

Омбудсмен (від швед. ombudsman «представник») — посадова особа, на яку покладаються функції контролю за дотриманням законних прав та інтересів громадян в діяльності органів виконавчої влади і посадових осіб. На сучасному етапі посада омбудсмена існує в понад 100 країнах світу.

Омбудсмен підприємств як окрема самостійна посада з'явився не так давно. У перелік його обов'язків входить:

- подача позовних заяв, спрямованих на захист прав підприємств;
- виконання функцій захисника в суді у справах підприємств;
- оформлення та подача запитів до органів влади на державному та місцевому рівні у справах підприємств;
- відвідування та консультації підозрюваних або засуджених громадян, справи яких пов'язані з підприємницькою діяльністю.

Бізнес-омбудсмен в Україні - посадова особа, що займається захистом інтересів бізнесу перед органами публічної влади як всередині країни, так і за її межами. Бізнес-омбудсмен виступає інструментом вирішення конфліктів і суперечок між владою і бізнесом, медіатором між державою та бізнес-середовищем.

Дискусії про імплементацію цього інституту тривали в Україні з осені 2012 року [1].

Аналогічні інституції існують у США, Росії, Грузії.

Уряд України та ЄБРР 12 травня 2014 року підписали Меморандум про взаєморозуміння для української антикорупційної ініціативи, що передбачає створення інституту бізнес-омбудсмена. ЄБРР має намір виділяти щорічно 1,5 млн євро для фінансування офісу омбудсмена. Бізнес-омбудсменом може бути іноземець [2].

У жовтні 2014 року Міністерство економічного розвитку і торгівлі України ініціювало створення Ради бізнес-омбудсмена для покращення здійснення підприємницької діяльності [2].

Так, Рада бізнес-омбудсмена є постійно діючим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України.

Основним завданнями Ради є:

підготовка під керівництвом сторін Меморандуму пропозицій до законопроекту щодо утворення установи бізнес-омбудсмена;

прийняття та розгляд скарг від суб'єктів підприємництва на дії або бездіяльність, зокрема рішення органів державної влади та органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, а також їх посадових осіб;

надання органам державної влади та органам місцевого самоврядування рекомендацій щодо державної політики у сфері підприємницької діяльності;

надання органам державної влади та органам місцевого самоврядування рекомендацій щодо удосконалення та оптимізації процедур та/або способу, у який вони виконують свої повноваження, провадять підприємницьку чи іншу діяльність.

Раду очолює бізнес-омбудсмен.

3 10 грудня 2014 року посаду бізнес-омбудсмена обійняв Альгірдас Шемета - литовський і європейський політик, колишній міністр фінансів Литви, європейський комісар з бюджету та фінансового планування (2009-2010), європейський комісар з оподаткування, митного союзу, аудиту та боротьби з шахрайством (2010—2014).

Висновки: Головною метою створення інституту бізнес-омбудсмена є захист малого і середнього бізнесу. Впровадження подібного органу дозволить бізнесу одержати власного публічного представника у

відносинах з державою і відчуті захищеність своїх прав. Цей інститут варто активно використовувати і для захисту бізнесу у сфері морського транспорту.

Література:

1. Вікторія Джарти Фінансам потрібен омбудсмен <http://www.epravda.com.ua/columns/2012/11/21/345651/>
2. Про утворення Ради бізнес-омбудсмена. - Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 26.11.2014 № 691 - редакція від 23.05.2015, підстава 306-2015-п <https://www.rbc.ua/ukr/news/ekonomicheskiiy-effekt-raboty-ofisa-biznes-1469795473.html>

УДК 346.7:656.615(477)

АРЕШТ МОРСЬКОГО СУДНА

Ломакіна О.А., канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри правознавства,

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв

На морському транспорті встановлено спеціальний порядок забезпечення майнових вимог — арешт судна. Судно може бути арештоване чи звільнене з-під арешту тільки за рішенням суду, господарського суду або голови Морської арбітражної комісії у випадках, визначених Кодексом торговельного мореплавства України. Майнові вимоги також отримують спеціальне регулювання і мають вид морських вимог згідно зі ст. 42 Кодексу торговельного мореплавства України. Морська вимога — це вимога, що виникає з права власності та інших майнових прав на судно, будівництво судна, управління, експлуатацію або комерційне використання судна, заставу судна чи здійснення заходів, пов'язаних із рятуванням судна; перелік морських вимог визначається Кодексом торговельного мореплавства України [1].

Рикова О.М. визначає морську вимогу, як засноване на законі та/або договорі, виражене у письмовій формі волевиявлення (домагання) фізичної чи юридичної особи, органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, що виникає у господарських, цивільних чи трудових правовідносинах у сфері торговельного мореплавства, пов'язаних із експлуатацією, будівництвом чи іншими заходами щодо судна, має похідний характер від права уповноваженої сторони у зобов'язанні, трудовому правовідношенні, речовому праві [2].

Питання арешту морських суден, зокрема, досліджувалося Стрельцовою Є.Д. [3]. Арешт судна є одним із найефективніших способів забезпечення вимог у сфері мореплавства. За допомогою арешту судна і примусового продажу у випадку необхідності, можна захистити інтереси багатьох кредиторів: власника судна, переданого до чартеру, постачальника бункерного палива, рятувальника судна, членів екіпажу судна тощо.

На сьогоднішній час їй досі не проаналізовано на достатньому рівні визначення поняття, ознак та значення морських вимог для функціонування морегосподарського комплексу та господарських відносин загалом; встановлення системи господарсько-правового впливу на відносини, пов'язані із морськими вимогами; виявлення, класифікація та структуризація господарських правовідносин, у яких виникають морські вимоги; дослідження арешту судна у системі забезпечення морських вимог; з'ясування правових засад виникнення та реалізації морських вимог; дослідження зарубіжного досвіду правового регулювання виникнення та реалізації морських вимог; формулювання пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства, яке регламентує виникнення та реалізацію морських вимог.

Можна розглядати інститут морських вимог як сукупність норм господарського та господарсько-процесуального права. Цю позицію відстоює Рикова О.М., яка зазначає в своєму дослідженні, що з метою «викорінення неоднакової практики розгляду справ про накладення арешту на морське судно на забезпечення морської вимоги пропонується віднести відповідні справи за заявами суб'єктів господарювання до виключної підвідомчості господарських судів». Разом із тим залишився нез'ясованим механізм реалізації вирішення даного питання у випадку розгляду цивільних та трудових спорів, що можуть лежати в основі морської вимоги.

Юристи-практики вважають, що, арешт морського судна — це не лише процесуальний інститут, а інститут морського права, у якому зустрічаються норми як матеріального, так і процесуального характеру, тобто основною метою арешту судна є стимулювання особи, яка має відповідати за морською вимогою, забезпечити виконання відповідного зобов'язання. Однак на практиці в Україні склалося так, що сам по собі арешт судна вже вважається ефективним запобіжним заходом у господарському процесі, засобом забезпечення цивільного позову та й засобом забезпечення цивільно-правового зобов'язання [4].

Література:

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 № 176/95-ВР// <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр>